

נעמי טנהאוזר העלמות בכחול (משתמשת בפיקסו לצרכי)

טכסט לתערוכה בבית קנר, ראשון לציון, יוני 2014

אוצרת: אפי גן

סדרת ציורי 'העלמות בכחול' מסכמת עבודה על פרויקט מכוון ואינטנסיבי שנעשה לאורך השנה האחרונה, אבל הבחירה בו נטועה עשרות שנים אחורה, במהלך הבניית הזהות של נעמי טנהאוזר כאמנית וכאישה. פיקסו, שצייר את הציור האיקוני והמפורסם 'העלמות מאביניון' הוא האמן המפורסם בה'א הידיעה של המאה ה-20, זה שכל ילד מכיר את שמו. איתו הענק ובגנו, מול הציור המפורסם שלו 'העלמות מאביניון', בחרה נעמי טנהאוזר להתמודד. הבחירה מפתיעה שהרי לכאורה היא מכילה את המפתח לכישלונה: אם יש ציור איקוני, אולי כל התמודדות איתו תחוויר, אם יש צייר מפורסם כל כך וודאי כמעט שאין לעלות על פרסומו, אבל נעמי האמנית והאישה, בוחרת ביודעין בפיקסו אילן גבוה המוכר לכל. באמצעותו היא יכולה לנסח מחדש את תקפות העבודה שלה כאמנית, ציירת, אישה, פמיניסטית.

הציור המפורסם משנת 1907 מתאר בסגנון קוביסטי מובהק 5 נשים, זונות בבית זונות, העומדות בתנוחות פתייניות, שונות מול הצייר. במרכז הציור פינתו של שולחן הנשלחת לעברן כחפץ פאלי המדגים את המבט הגברי. הצופה המתבונן בעירומן נוכח במבט הגברי של הצייר וכאילו מחליף עימו תפקיד, תוך שהוא מופעל לרובדי התבוננות נוספים.

נעמי בוחרת לצייר 5 נשים עירומות. כל אחת נבחרת לפרויקט בקפידה. באופנים שונים קשורות הנשים (נטע, נעמי, ורד ויאנה) אל נעמי ואל עולם האמנות. עם חלקן היא נמצאת בקשרי ידידות זה שנים. הנשים אינן בהכרח מודליסטיות מנוסות, אלא נשים שהיוותן עירומות מול מבט האמנית אינו ברור מאליו. לחלקן זו התנסות חדשה, עם גופן, עם מבט נשי הצופה בגופן, עם הנכחת גופן על הבר. תוצאת ציור העירום הנשי של כל אחת אינו מטריד. הן נראות נינוחות, נטולות מתח מיני, שונות האחת מרעותה. עירומן במרכז הציור, אבל סביבו מתקיים מערך צבעוני עשיר אשר כמעט ו'גונב את ההצגה': בגדים, אריגים, טפטים, רהיטים, סביבת סטודיו נשית, עושר צבעוני המצויר לפרטיו. גם בעצם הבניית הקומפוזיציה, נראה שזהו מבט נשי על עירום נשי, שכן הוא בו בזמן קולט ומכיל את דמות המצוירת, את סביבתה, את הפרספקטיבה, (לעיתים מעגל את האיזומטריה לצרכיו..) ועושר צבעוני עצום מצוי בפרטים. מכאן מתאפשרת לצופה בחינה רכה, לא מאיימת הן של האישה המצוירת, הן של העירום הנשי והן של השוני בין הנשים (האם הוא נעוץ במבנה גופן, אולי בתנוחות הישיבה, אולי במה שנחשף ובמה שלא נחשף).

באמצעות הציור מאפשרת נעמי לשאול שאלות על נשיות, על גיל, על התבוננות בעירום, על החוויה של צייר מצויר, של מודל צייר, של חברה מצוירת, מה קורה במהלך מפגש בין מודל המוזמן אל הסטודיו לבין הציירת. הבחירה של נעמי לצייר דיוקן עצמי בעירום, כאחת מ-5 הנשים, שם את עצמה בתוך סיפור הפרויקט ומרתק לא פחות. בציורים היא מופיעה כדמות נוספת, כמי שמתבוננת במודל המצויר ובכך היא אינה מכניסה מתח לציור אלא להיפך, מעגלת אותו, שתי דמויות נשים בציור 'מספרות סיפור רך יותר' מאשר גבר ואישה, או חפץ פאלי ואישה. עצם כניסתה לתוך גוף העבודה, כמו גם הציור של דיוקנה בעירום אחת מ'העלמות בכחול' מספר סיפור חדש, רחוק מאוד מ'העלמות מאביניון'. נעמי מתנסה על עורה בחוויה של חשיפה, בחוויה של מבט המצייר את הגוף. היא יושבת באומץ מול עצמה ומניחה לעצמה לצייר את עצמה, כשהיא נשארת באותה פלטת צבעים, באותו רעיון של קומפוזיציה, היא מול עצמה. מהיותו דיוקן עצמי מחד ואחד מחמשת מרכיבי 'העלמות בכחול' אפשר לראות אותו כשיאו של הפרויקט הפרטני, שיאם של 5 הציורים האישיים, יוצאי הדופן, אשר יחד מרכיבים את הסדרה.

היצירה הגדולה בגלריה, היא ווריאציה על 'העלמות מאביניון'. הציור מכיל את כל אחת מ-5 העלמות הנשים כשהיא עומדת בתנוחה הלקוחה מציורו של פיקסו. 'העלמות בכחול' נעשתה בחודשים האחרונים, בסטודיו, לבדה, לאחר שלב ציור מול מודל (5 הציורים המוצגים), תוך שנעמי מתמודדת מול הפרשנות והניסיון להעביר את עצמה, את רוחה אל הסיפור של 'האחר'. התוצאה מעבירה את נעמי ומהדהדת מבט פמיניסטי, ישיר, בה ובחברותיה, אל הקהילה, מבט נשי צבעוני, עשיר ומלא השולח אחורה קריאת כיוון אך מכון אל העכשיו וקדימה.

עצם שיתופה העצמי כאובייקט מצויר, כאחת מחמש, תחת אותה העין והיד המציירת, יוצרת נעמי דיבור נשי, מכיל, חברתי וקהילתי חדש. נעמי יצרה קהילה קטנה, כינסה בנות אחת לאחת, איתה, לשעות של אינטימיות שבין מכחול לבד, בין צבע לקומפוזיציה, בין אמנית למודל, אבל גם יצרה קהילה קטנה שהמשותף בין רכיביה הוא העובדה שכל אחת, כולל היא, זכו לזמן אישי, צורת טיפול דומה, פרטית ואינדיבידואלית, דומה ומשותפת. התייחסות נשית חדשה שאינה מפקירה את האישה בעצמה מול עצמה, אלא מאפשרת לה לצד שעות פרטיות ואישיות, גם קהילה, התייחסות, קבוצה. כקבוצה יצר המהלך הדהוד ועורר חלק מן המשתתפות לחשוב על 'העלמות מאביניון' וליצור יצירות אישיות המתייחסות אל הנושא בשפתן האמנותית.

עבודת וידיאו כמעט דוקומנטרית מתארת את חרדת הנהיגה של נעמי מוצגת בגלריה. לכאורה עבודת הוידאו המוקדמת אינה קשורה לפרויקט הציורי של 'העלמות בכחול', אלא שהחרדה המאיימת מן היציאה לכביש ולנהיגה לצד משאית או יציאה לעקיפתה,

ושאינה מטפורית אלא לקוחה מחייה האישיים, היא חרדה שאפשר להשאילה גם אל
חייה כציירת וכאמנית. בבחירה לצייר פרויקט בעקבות פיקסו, בהחלטה לצאת לעקיפה,
היא מטפלת בחרדות הבסיסיות, ויוצאת לעקיפה.
אולי החרדות לא עוזבות אותנו לגמרי, אבל כל פרויקט הוא בבחינת ניסיון לעקיפה,
התגברות על מכשול והרגשת הצלחה פוטנציאלית כבירה וכאמירתה, "משתמשת
בפיקסו לצרכיי"..".